

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLAM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

İsmail L. ÇAKAN

BU SAYIDA

19 KASIM	İslâm MEDENİYETİ
HÜKÜMET PROGRAMLARI VE DİN EĞİTİMİ	İsmail LÜTFİ
MÜSLÜMAN TÜRK AYDİ- NINA (Şiir)	Ali Ulvi KURUCU
RAMAZAN ORUCU	Ali ÖZEK
ARA YERDE (Şiir)	İsmail BAYRAM
İSLÂM'DA ZEKÂTIN ÖNEMİ	Yusuf KARADAVİ
GERÇEK MÂNASIYLA ORUÇ	Terc. Mehmed ERKAL
ÜNLÜ CELVETİ ŞEYHLERİ	Tayyar ALTIKULAÇ
İSLÂMİ TÜRK EDEBİYA- TINDA RAMAZAN İÇİN	H. Şinasi ÇORUH
SÖYLENMİŞ MISRALAR ...	Dr. Neclâ PEKOLCAY
BEKRİ MUSTAFA'nın İMAM- LIĞI (Şiir)	Dr. Cahid ÖNEY
RAMAZÂNİYE	Halil CAN
GUFRA N DEDE	İ. Ali TAYYAR
HASBİHAL	Doç. Dr. B. S. KÜTÜKOĞLU
AÇIŞ DERSİ	Mahir İZ
DERS VE İRŞAD	Y. Müh. Ömer KIRAZOĞLU
el-BEZDEVİ EBUL - YÜSR MUHAMMED	Dr. Y. Ziya KAVAKÇI
ÖZLENEN NAĞME (Şiir) ...	Mustafa MİYASOĞLU
MÜBÂREK RAMAZAN ÜZE- RİNE DÜŞÜNCELER	Sabri AKDENİZ
RAMAZAN (Şiir)	K. Edip KÜRKCÜOĞLU
İSLÂM TIBBINA TOPLU BAKIŞ	Hasan ÖZÖNDER
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
VUSLATA VEDA (Şiir)	Murad ARSLAN
MUSAHİPZADE CELÂL VE AYNOROZ KADISI	Hilmi KURTULUŞ
YA MUHAMMED (Şiir)	Abdülkadir GÜLER
SİNEMA VE CEMİYET	Prof. İhsan KOLOĞLU
FİLM HİKÂYESİ YARIŞ- MASI	İslâm MEDENİYETİ
HABERLER	İslâm MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECİ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : İmdat N. NURSAÇAN
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Sekreter : Erdoğan ATAK
Ressam : Gürbüz AZAK
Dizgi ve Baskı : F A T İ H M A T B A A S I — İSTANBUL
Yıl : 2 — Sayı : 16
Basıldığı tarih : 4/12/1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 25 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 12,5 TL.
Öğrencilere: Yıllık 20 TL.
» 6 aylık 10 TL.
Yabancı memleketlere posta
ücreti ilâve edilir.

Bir sayısı: 250 Kuruş.

İLAN TARİFESİ

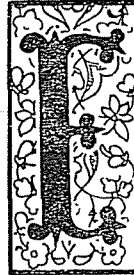
Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Tek renk: 2.000 TL.
İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Tek renk: 1.000 TL.
Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Hukuk

el-BEZDEVİ EBU'L-YÜSR MUHAMMED

Dr. Yusuf Ziya
KAVAKÇI

I-Bezdevi Ebu'l-Usr'in (400-482/1009/1089) küçük kardeşi de fakihdir. Bezdevi ailesinin iki fakihinden, küçüğünün tam ismi el-Bezdevi Ebu'l-Yüsr'il - Kâdi's-Sadri Muhammed b. Muhammed b. el-Huseyn b. 'Abd'il-Kerimi b. Mûsâ b. Mucâhid'in-Neseff'dir. (1)

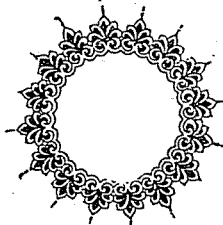
Brockelmann'ın meşhur *Geschichte der Arabischen Literatur* ve *Supplement*'inde zikretmediği bu islâm hukukçusunun doğum tarihi 421/1030 yılına isabet etmektedir. (2)

Hayatı hakkında çok az bilgi sahibi olduğumuz — diğer fakihlere nisbetle — Ebu'l-Yüsr'in hocalarından sadece Nisâbürlü Ebû Ya'kûb Yûsuf b. Muhammed'in adı bizce malumdur (3). Fıkıh tedris faaliyetinin pek geniş olduğu sabit olan bir devirde ve muhitte fakihimizin istifade ettiği daha başka hocalarının mevcut olması bir ihtimal değil, belki muhakkak olan bir husus olmalıdır.

«Tilbet'ut-Talebeh» müellifi 'Abd'ul-Kerimi b. Muhammed (4) «Tuhfet'ul-Fukahâ» kitabının sahibi Ebû Bekr Muhammed 'Alâeddin'is-Semerkandî (öl. 539/1144), (5) kendi oğlu Merv kadısı Ebu'l-Me'âli Ahmed (6) ve Muhammed b. Zâhir'il-Abbâdî (7) mevzumuz olan fakihimizin talebeleridir. Ayrıca oğlu Ahmed babasının talebesi 'Alâeddin Muhammed'is-Semerkandî kanalıyla kendi pederinden rivayette bulunmuştur (8). Ebu'l Yüsr'in bir diğer talebesi Ahmed b. Muhammed el-Hilmi'dir (9).

(1) Kahrâle, XI/210; İbni Kutl. 48-49; Taşköpr., Miftâh, 11/55; Ayni müell., Tabakât, 86; Leknevî, 125; Kureşî, II/116,270.

(2) Kahh., a.y.; Leknevî, a.y.; Miftâh, a.y.

Ebu'l-Yüsr, Semerkand'da «kâdir'l-kudâh» ünvanını kazanacak seviyede üstün vasıflarla kadılık yapmıştır. (10) O, Mâverâ'un - Nehr'in şeyhi ve kalabalık talebe grubunun rahle-i tedrisinde bulunduğu mutlak bir «hocalar hocası» idi (11). Aynı zamanda iyi bir münazaracı ve çok üstün fikir müdafaacısı olan (12) el-Bezdevî, bir ara Buhârâ'da bulunmuş ve imlâ faaliyeti yanında bilhassa fıkıh başta olmak üzere İslâm ilimlerinin her branşını tedris etmiştir (13).

Kendisine fars dil kaidelelerine uygun olarak Pezdevî de denen Türkiye'mizde bu aile nisbesi daha çok sırf farsça dilden gelen şekliyle şöhret bulan fakihin ölümü, 493/1100 yılında Buhârâ'da vuku bulmuştur (14).

Pezdevî'nin eserleri pek çok değildir. Bir kaç eseri mevcuttur ki onlardan bize kadar nüshaları intikal eden sadece bir tanedir.

A — **Zellet'ul-Kâri**. Kaynaklarda adına dahi raslanmayan bu risâle İstanbul Süleymaniye Umumi'de **Hacı Mahmud**, 1115 ve **Esad Efendi** 3541/3'de kayıtlıdır. **Esad Efendi**'de kayıtlı bulunan risâle 21 X 14 (14 X 7,5) cm. ebadında 12 b — 21 b arasında 9 varaktır.

Baş: (12-b)

Sonu: (21-b)

B — Sadece isimlerini kaynaklardan öğrendiğimiz iki eseri mevcuttur:

I — el-Mebsût (15)

II — el-Vâkrât (16)

Bu konuyu bitirirken bu iki pezdevî kardeşlerden birinin **Ebu'l-'Usr** (zorluk babası) ve diğerinin **Ebu'l-Yüsr** (kolaylık babası) vasıflarını almaları eserlerindeki ifadelerin ve ibarenin kolay veya zor anlaşılmasının kriter olduğunu beyan etmek faydalı olur mülâhazasındayız.

(5) Hayatı için bkz. **KA-VAKÇI, Y.Z.**, «XI ve XII. asırlarda Karahanlılar devrinde Mâverâ'un-Nehr'de İslâm Hukuku Üzerinde Yapılan Çalışmalar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde verilmiş gayr-ı matbu doktora tezi), 1967, s. 72-76.

(6) **Kureşî, a.y.**; **Hamidullah**; «Usûl al-Fıkıh'ın Tarihi» İslâm Tetkikleri Enst. Dergisi, cilt II, cüz 1, a.y.

(7) **Taşköpr., Tabakât, 91;**

(8) **Kureşî, II/270;**

(9) **Kureşî, II/116;**

(10) **Kureşî, II/270; Taşköpr., Tabakât, 95; Kahh., a.y.; Leknevi, a.y.**

(11) **İbni Kutl., 49; Taşköpr., Miftâh, a.y.; Kureşî, a.y**

(12) **Kureşî, a.y.**

(13) **a.y.**

(14) **Kahh., a.y.; Miftâh, a.y.; Taşköpr., Tabakât, 86; Leknevi, a.y.; Keşf'uz-Zunûn, 1581; Hediyyet'ul-Ârifin, II/77; Kureşî, a.y.**

(15) **Keşf, a.y.; Hediyyeh, a.y.; Kahh., a.y.**

(16) **Hediyyeh, a.y.**

ÖZLENEN NAĞME

UFUKLAR ÖTESİNDE,

GAYEMİN İLK HECESİ...

SONSUZLUK BESTESİNDE,

RUHUMUN BİLMECESİ...

NAĞMELER BU BESTEDEN

SÖYLIYEN HAK ERENLER,

BANA DA HABER VERİN

ÖTENİN ÖTESİNDEN...

Mustafa MIYASOĞLU

3) **Taşköpr., Tabakât a.y.**

(4) **Kureşî 11/270; Taşköpr., Tabakât, 95;**